СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIII. Ч. 101. Джерзи Сити, Н. Дж., субота, 2. мая, 1925. VOL. XXXIII. No. 101. Jersey City, N. J., Saturday, May 2, 1925. THREE CENTS

Стейт Ню Йорк виконує кару смерти на трох людий.

ОСИНИНГ, Ню Йорк, 30. квітня. — Коло 11. години вечером виконано в стейтовій вязниці, звісній під назвою Синг Синг, кару смерти на трох людий. Кару смерти виконано при помочи електрики. Вбито братів Мориса й Осипа Діямандів та їх товариша Івана Фаріну.

ІСТОРІЯ ЗЛОЧИНУ.

Сих трох людий заплатило життєм на електричнім кріслі за злочин, який случився на одній стації надземної зелізниці в Ню Йорку дня 23. падолиста 1923 року. Громада розбишаків, видно добре приготована, напала на банкових післанців, які переносили гроші до другого банку, застрілили з револьверів двох з них без найменчого попереднього остереження, забрали валізку, яку післанці напакували папером і несли лишень для замилення розбишаків, та нехарапутний клунок, завинений в газетний папір, в котрім справді були заховані банкові гроші в сумі понад 43,000 долярів, всіли на жлучий автомобіль, пересіли на другий, теж приготований на всякий випадок, та пропали без сліду.

ПОЛІЦІЙНІ ПОШУКУВАННЯ.

Розглянувши всі факти, відносячіся до злочину, поліція зараз прийшла до переконання, що в злочин умішаний чоловік, котрий колись служив у банку. До відкриття злочинців послужила не лишень справність поліції, але й ще більше нечисторожність злочинців, а по части щастє поліції. Розбишаки розділилися добичею та розїхалися по Америці. За кілька днів Опісля брата Діяманди сипали гроші на якісь дівчата в Філаделфії та хвалилися їм своєї участею в славнім нападі. Один з них, Моріс Діяманд, поїхав до Клівленду, де його поліція зловила. Як його привезли до Ню Йорку, його брат Осип зголосився на поліцію самий, заперечуючи однак всякий звязок з подією.

Тепер поліція арештувала Антона Пантано, котрий справді стріляв до банкових післанців, а незадовго потім Лучіяна, котрий виявив поліції весь секрет, щоби вратуватися від електричного крісла. На основі його зізнань та зовсім припадково підслуханої розмови жінок поліція арештувала Фаріну, як він всідав на корабель, щоби їхати до Італії. Аж в рік по злочині на припоручення нюйорської поліції італійська поліція арештувала ще одного вбийника, Джорджа де Сарро на імя, в місті Палермо в Італії.

СУД.

З огляду на те, що італійський закон не дозваляє видавати чужим судам італійського горожанина, нюйорський державний прокуратор приготовив справу для осуду. На суд поставлено наперед Моріса Діяманда; його обжаловано за злочин вбийства в першім степені, хоча він до нікого не стріляв, а лишень помагав втікати рабівникам, що стріляли. Він не перечив, що він брав таку участь в злочині, але складав головну вину на других. Його засуджено на смерть. Опісля поставлено його брата й його теж засуджено на смерть. Так само засуджено опісля Фаріну.

ЕЛЕКТРИЧНЕ КРІСЛО.

Братів Діямандів мали вбити ще 26. марта, але стейтовий губернатор відложив їм кару смерти, доки не осудять Пантано. Коли й сего розбишаку осуджено на кару смерти, тоді суд визначив кару смерти на 30. квітня.

Як смертельні засуджені вони сиділи в осібній частині вязниці. Сполудня їх накормили в послідне, даючи їм всего, що вони собі забажали. Опісля їм обголили голови та казали йти спати. Перед самим страченнєм їх відвідали священики, Діямандів рабін, а Фаріну римо-католицький священик. На кілька минут перед означеним часом їм дано чуже убрання та поведено до комнати стрічення. Тут були зібрані свідки страчення, стейтові урядники, лікарі, газетярі, та по одному з кождої лави присяжних суддів. Страченців приводжено осібно, дозваляючи кождому прочитати вперед заяву, якби яку мав. Вперед приведено Моріса, відтак Осипа. Вони оба перечили, що вони виновати. Фаріна заховувався найспокійніще. Кождого з них привязувано до крісла, та пускано електричний ток. За кілька хвилин лікар стверджував смерть.

БОРОТЬБА ПРОТИ ВІСПИ В ВАШИНГТОНІ.

ВАШИНГТОН, 30. квітня. — З огляду на те, що вже в Вашингтоні нашлося богато случаїв занедужань на віспу, уряд здоровля Дистрикту Колумбії зарядив щеплення людий. Досі нащіплено вже 62,000 осіб. Кажуть, що й президент Кулидж дав собі прищепити віспу.

КОРАБЕЛЬ ПРОСИТЬ О РАТУНОК.

ГАЛИФЕКС, Нова Шкотія, 30. квітня. — Прибережні стації ратункової служби переловили бездротну телеграму, просячу о ратунок від якогось корабля, якого імени не подано. Коли ратунковий корабель приїхав на подане в телеграмі місце, не застав там ніякого корабля.

ВІДЗНАЧЕННЯ УКРАЇНЦЯ АМЕРИКАНСЬКОЮ ОРГАНІЗАЦІЄЮ.

Як подає джерзисітська газета „Де Джерзі Джернел", на місячнім засіданню місцевого аптекарського товариства, яке відбувалося в Сентрел Гол, при Ньюарк Евеню, дня 29. квітня сього року, а на котрому було присутних понад 60 членів, подано шість найкращих членів товариства, які відзначилися організаційною працею. Межи відзначеними є д. Михайло Угорчак, український аптекар з Джерзі Сити, котрий дістав другу з раду відзначення.

Ратуйте галицьке українське село!

Всі письма до КОМІТЕТУ ПРАЦІ при Краєвому Комітеті Допомоги Голодному Селу, посилати на адресу:

Володимир Целевич, Львів, Ринок 10, Галичина, Европа.

А всі грошеві посилки на адресу:

Центральний Кооперативний Банк (Краєвий Кредитовий Союз) Львів, Ринок 10, або через Обєднанне у Филаделфії.

В міру напливу жертв Комітет Праці буде їх розділювати при помочі українських економічних інституцій найбіднійшим селянам в найбільш навіщених голодом околицях.

ПРИХИЛЬНИК БОЛЬШЕВИКІВ ЗАЯВЛЯЄТЬСЯ ПРОТИ НИХ.

НЮ ЙОРК, 30. квітня. — На основательських зборах Індійського товариства, яке відбулося тут нині в Каварні Бульвар, виступив Вилард, редактор тижневика „Де Нейшен," та в своїй промові протестував против тиранії в Італії, Еспанії, Угорщині й Росії.

Хтось з присутних перервав йому окликом: „Даруйте, пропустіть Росію."

„Ні пане," каже бесідник, „я не можу. Там теж нема ніякої свободи."

Вилард досі заступався в своїй газеті за большевицьким урядом, і тому його заява зробила глибоке враження й серед приятелів і прихильників большевизму.

ВІДКІЛЯ ВЗЯЛАСЬ МА-ДЖОНГ?

Улюблена гра Ма-джонг, що поширилась в Америці й Европі, має за собою 500-літню історію. Тоді лютувала страшна війна між Китаєм і Японією. Китайське військо було побите й мусіло рятуватися в мурах столиці й видержати там довгу облогу. Поготівля в день і в ночі виснажило вкінці жовнірів, так що попали наче в летарг, що для неприятеля було дуже на руку. Тому китайський полководець Маг сушив собі голову, щоби винайти якийсь засіб, котрий поміг би йому вдержати жовнірів на ногах, щоби не спали і щоби ворог не напав на них. Вкінці прийшла йому думка до голови, здавалось йому, Богом зіслана. Він узяв 114 кусників паперу й повималювував на них ріжні чудернацькі фігури, червоних, зелених і сині зміїв, цвіти, бамбусові галузи, кола і букви. І завдяки Богові ці фігури ожили й говорили. Полководця Маг забули, але винайдена ним гра не забулась. Опісля картки паперу заступлено бамбусовими кістками й гра так сподобалась китайським жовнірам, що при ній забули і їсти і пити. Вкінці ця гра перемінилася в таку пристрасть, що заборонено її жовнірам-рядовикам. Могли вже грати в Ма-джонг лише офіцири. З якоїсь причини цісарський двір заборонив гру й офіцирам. Але викорінити гру, годі було. Грали потайки на цісарськім дворі. Двораки й дворська служба грали тому ще пристрасніще в Маджонг. Так Ма-джонг потайно держалась цілі століття, аж до часів републики. Освободжена тепер гра поширилась у народі, і нарід грав її не менше пристрасно, як тому 500 літ жовніри при облозі. З Шангаю й Кантона перенеслась Ма-джонг до Америки, а відси до Европи.

З КОЖДИМ УКРАЇНСЬКИМ КА... П ПОВИННА ... ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА"

ДЕЛЕГАТКА З ВЕЛИКОЇ УКРАЇНИ В НЮ ЙОРКУ.

Делегатка з Великої України на жіночий міжнародний конгрес у Вашінгтоні, пані Ганна Чикаленко, приїхала до Ню Йорку кораблем Беренгарія в пятницю, дня 1-го мая с. р., о 4-ій годині сполудня.

Корабель Беренгарія причалив на Норт Ривер, в пірі 54.

Там привитали делегатку представниці українських жіночих установ в Ню Йорку.

ЯК ВІДЖИВ ЗАВМЕРЛИЙ ОСТРОВ.

Остров Кракатав, що лежить між Джавою й Суматрою, в 1883 році навістив вульканічний вибух, такий грізний, подібного якому історія не знає. Остров покрила верства жевріючого полелу, груба на 60 метрів. Усе життя на острові завмерло. Тепер Голяндець д-р Дамерман (із музею в Буйтензорг на Джаві написав працю про біольогічні переміни на острові. Довідуємося з неї, що на острові знову пробудилося життя. Насамперед показалися ростини, острів покрився травистими левадами, овочевими деревами, лісами. Живуть там знову майже тісами породи звірят, як перед катастрофою. То самособою понайбільше звірята, які можуть літати. Можна догадуватися, що великі вітри принесли їх з цих околиць на остров. Із правильних обчислень виходить, що в початках показалися лише мало родів, але з прибувших там пород було багато індивідуїв. Не було ще воробців і паразитів, які стояли би на перешкоді скорому розмножуванню. Відношення літаючих звірят до загального числа виносить 81 процент. До 1908-го року не було ще ні одного некрилатого звіряти. В 1921. році появився домашний щур, який страшно поширився. В 1908. р. подибано дві змії, які прилипли мабуть на остров, у 1921. було вже 11 родів некрилатих комах, 4 стоноги і 73 роди павуків. Дивне, що появилось кілька черепах, мякунів і дощівниць, через море вони не могли дістатися. Понайбільше помогла звіряти сплавне дерево.

ЖІНКИ СВЯЩЕНИКАМИ.

У Данії предложено проєкт закона, щоби жінки могли бути пасторами. До всіх церковних рад у Данії розіслано аркуші зі запитами, як ставляться до справи, щоби жінки займали становища пасторів. Вислано теж запит до теольогічного факультету університету в Копенгазі й єпископів. Ставлять навіть домагання, щоби жінки й без теольогічного образування могли бути пасторами.

ЗЕРКАЛО В СТАРИННИХ ЧАСАХ.

У Греків (у противенстві до мешканців Сходу) зеркало не відгравало важної ролі. В Греції з правила уживали лише ручних зеркалець, зладжених із металю, подібного до бронзу. Деколи робили також зеркальний матеріял із срібла й золота. Вартість таких зеркал збільшали ще й їх мистецькі прикраси. Тому що ті зеркальця були дорогі й гарні, тому належали до найцінніщих і найбільше бажаних домашніх прикрас. Не треба додавати, що зеркал уживали виключно жінки і то не лише щоби приглядатися власній красі, але й на те, щоби влекшити собі контролю праці невільниць, зайнятих їх тоалетою. Тодішній звичай вимагав, щоби чоловіки держалися оподалеки від того приладу, але й жінкам позваляли нерадо вживати зеркала. Еврипід зазначує, що зеркалом як приладом розніженного Сходу, треба погорджувати. Щойно в цісарському Римі почало зеркало відгравати при то алеті чоловіків значну роль. Але й там послугувалися зеркалом лише при голенню. Навіть уже як навчилися дешево продукувати зеркала, завдяки чому почали їх загально вживати, вони були майже виключно жіночим тоалетним приладом.

ЛЬОКОМОТИВИ БЕЗ МАШИНІСТІВ.

Льокомотиви без машиністів від якогось часу введено в Порурю. Льокомотиви ці ідуть із точно управильненою скорістю й задержуються на призначеному місці. Але можуть приставати й на иніших довільних місцях. Коли ж на шинах є якась перешкода, машина задержується також. Спеціальний прилад доторкається шин, а такий він чуткий, що досить найменшої перешкоди, щоби електрична струя задержала машину. Отже катастрофи майже виключені. Задумують ввести льокомотиви без керманичів також у великому залізному промислі хоч тут є ще ріжні перешкоди.

СЕЛО БЕЗ МЕШКАНЦІВ.

Щоби село цілі місяці могло бути без мешканців, то певно не часто трапляється. А я таке село в північній Швеції. Називається Пітеєрві; лежить на шведсько-фінляндській границі. Село це від падолиста зовсім не замешкане, бо останні робітники, які там працювали підчас осінних місяців, перенеслися на инше місце з причини браку праці. Село, що складається лише з кількох більших селянських хазяйств і належних до них робітничих хат, щороку через зиму не замешкане, бо люде живуть там лише вліті, а решту року живуть кілька миль дальше.

Совітська влада віддає копальні золота на Сибірі в руки капіталістів.

МОСКВА, 30. квітня. — Советське правительство дало нині найбільшу концесію, яку воно коли небудь видало, підписуючи контракт з Британською Корпорацією Ленських Золотих Піль для визискання золотих піль над рікою Леною в Сибірі, які, як оцінюють мають золота вартости понад $100,000,000.

Участь в сій корпорації приймають і американські банки і мають половину паїв.

Тепер Ленські копальні золота в руках советського уряду, а сей їх передасть британській компанії, яка їх мала і визискувала перед комуністичним переворотом в Росії.

Концесія обіймає кілька міліонів акрів простору в області ріки Лени.

ПАРИСЬКА ПОЛІЦІЯ ВИКРИЛА ЗМОВУ КОМУНІСТІВ ЗАХОПИТИ ПАРИЖ.

ПАРИЖ, 30. квітня. — Париська поліція викрила змову тутешних комуністів для захоплення міста у свої руки в день 1-ого мая.

При увязненню комуністичних провідників найдено у них отсі документи:

1. — Звідомлення з усіх державних урядів про число службовиків і про пляни урядових будинків.

2. — Пляни мобілізації і швидкого заняття будинків, телеграфів, телефонів, міністерства внутрішних справ, домівки поліції, міністерства війни, військової влади Парижа і т. д.

3. — Пляни всіх париських бараків, з точними інформаціями про розміщення військ.

4. — Пляни воздушної пристані Бурже, з відомостями про стан літаків і склади амуніції.

5. — Пляни париських поліційних станиць, з числами поліції у службі.

Міністерство внутрішних справ по викриттю сеї змови заряджило строгі заборони зборів, демонстраций і парад в день 1-ого травня (мая).

Одночасно воно розіслало відділи війська оберігати склади амуніції і приюдні будинки. Також усюди в місті буде змобілізована поліція.

Соціялісти, як звичайно, проголосили на 1-ого травня загальний страйк.

СТОРОЖАТЬ МІНІСТРІВ.

ЛОНДОН, 30. квітня. — З нагоди 1-ого мая тутешня преса остерігає владу перед комуністичними неспокоями і бучами.

Поліція подвоїла сторожу, що сторожить і охоронює членів кабінету.

НА 1-ого МАЯ В ІТАЛІЇ.

РИМ, 30. квітня. — Італійська влада змобілізувала скрізь по Італії фашістську міліцію на випадок комуністичних неспокоїв з нагоди свята 1-ого мая.

Поліція арештувала богато комуністів і републиканців, котрі готовились до демонстрацій і страйків на 1-ого мая.

ПАРТІЯ ПРАЦІ ПРОТИ ЧЕРЧИЛЛА.

ЛОНДОН, 30. квітня. — Сьогодня посли з Партії Праці піднесли крик в палаті громад проти міністра скарбу Винстона Черчилла, котрий звернувся був з апелем до робітничих юнів, аби відзначували робітників від привичок до безробітних допомог.

ПРОТИ ЗОЛОТОГО МІРИЛА СТЕРЛИНГІВ.

ЛОНДОН, 30. квітня. — Відомий англійський економіст Дж. М. Кайнс каже, що поворот Англії до золотого мірила стерлингів некористний для населення Великої Британії. Він каже, що життє в Англії найдороще в Европі. Дятого коли сей рівень удержиться далі, дорожня при золотому мірилі стерлингів теж буде продовжатись.

ГІНДЕНБУРГ В ЦИВІЛЬНОМУ ОДІННЮ.

БЕРЛІН, 30. квітня. — Новововибраний президент Німеччини Гінденбург буде заприсяжений і обійме найвисщий уряд в державі дня 11-ого травня (мая) с. р.

На святі він появиться по цивільному.

ХОТЯТЬ СТАРОГО ПРАПОРА.

БЕРЛІН, 30. квітня. — Німецькі націоналісти в Баварії збирають підписи на петицію, щоб у Німеччині привернено давній прапор чорно-біло-червоний.

ЛИХИЙ СТАН НІМЕЦЬКИХ ФІНАНСІВ.

БЕРЛІН, 30. квітня. — Німецький міністер скарбу Отто фон Шлібен заявив, що стан німецьких фінансів невідрадний. Він каже, що Німеччина не всилі двигати і пляну Доса і всіх обкучих тягарів.

АВСТРІЯ ПРОТИ ПОЛЬЩІ.

ВІДЕНЬ, 30. квітня. — Австрійське правительство обурилося на польський уряд, який, як каже, виврив у Відні змову російських комуністів на життє британського міністра закордонних справ Чемберлейна.

Воно каже, що Польща не має права держати своєї тайної поліції в Австрії, а коли вже так сталось, то повинна була про се повідомити наперед австрійську владу, а зокрема віденську поліцію а не бігти до Лондону.

Однак, як запевняють поінформовані особи, у сьому Польща тільки скомпромітується, бо ся змова на життє Чемберлейна се чиста видумка.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays,
at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

В Канаді належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

ДО ЧЛЕНІВ І МІСЦЕВИХ УРЯДНИКІВ У. Н. СОЮЗА

ВИСОКОПОВАЖАНІ ЧЛЕНИ Й ЧЛЕНИЦІ!

Правні представники членів Українського Народного Союза, зібрані на XVI. Головній Конвенції, що відбулася в місті Рочестері, Ню Йорк, в днях від 6. до 11. квітня сього року, вибрали нас головними урядниками Українського Народного Союза на слідуючі чотири роки.

Поручаючи нам провід і керму Українського Народного Союза, представники відділів Українського Народного Союза зробили нам велику честь. Прецінь Український Народний Союз се найперша, найстарша й наймогутнійша українська запомогова організація в Америці, — організація, яка вибилася на перше місце не словами, а ділами; яка стала першою через те, що через трийцять літ зверхом втирала сльози сиротам і вдовам по членах Українського Народного Союза; тим, що поратувала тисячі а тисячі нещасних калік та потішала хоровитих членів в горю; тим, що старалася й сповняла кожду найменчу свою обіцянку совісно, ціло й скоро.

Український Народний Союз вибився на перше місце ще й тому, що він усе брав чинну участь у матеріяльній і моральній допомозі старому краеви та всіми силами старався будувати ту силу, що завалить всі окупації та на всій просторій українській землі поставить независиму, нероздільну, самостійну українську народну державу.

Український Народний Союз своєю всесторонною солідною діяльностю став гординею не лишень для нас, членів Українського Народного Союза, але й для всіх Українців. Його вже нині називають, — і слушно називають, — Українським Союзом-Батьком в Америці.

Приймаючи на себе вложені на нас обовязки, ми, головні урядники Українського Народного Союза, впевняємо членів Українського Народного Союза, що ми добре свідомі сих обовязків; що будемо старатися сповняти їх після наших найкращих сил, щиро, солідно й безсторонно, придержуючися приписів статута та ухвал конвенції Українського Народного Союза; та що ми будемо в своїй діяльности руководитися добром і користю організації, себто її членів.

Члени й Члениці Українського Народного Союза! Приймаючи на себе обовязки, ми вискажемо теж свою надію, що й Ви разом з нами будете працювати для загального добра членів Українського Народного Союза. Армія для виграння війни потребує не лишень добрих вождів, але й свідомих та готових на всяке пожертвованне жовнірів. Запомогова організація теж вимагає самопожертвовання від своїх членів, запалу до організації, самопосвяти й праці для спільного добра. Без допомоги членів по відділах головні урядники при найліпшій своїй волі й заходах не богато можуть зробити. Ми, вибрані Вами на урядників, не можемо засланяти перед Вами правди, що велика частина праці коло розвою Українського Народного Союза буде спочивати таки на членах і членицях Українського Народного Союза, розсипаних по всій Америці. Ми приняли свої обовязки, бо ми знаємо членів і члениць яко щирих, завзятих робітників, які через трийцять літ щиро й гідно працювали для приєднування нових членів та будовання все більшого а більшого майна на допомогу вдів і сиріт, калік і хорих членів Українського Народного Союза.

Приймаючи з дякою обовязки головних урядників, уложені на нас XVI. Головною Конвенцією Українського Народного Союза, ми спodieмося, що спільними силами й спільною працею ще більше скріпимо нашу дорогу організацію в число членів і маєткову силу.

Нехай живе й розвивається Український Народний Союз!

До праці! Всі вперед! Всі враз!

Дано в Джерзи Сіті, Ню Джерзі, 1. мая 1925 року.

ГОЛОВНИЙ УРЯД УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА:

Теодор Грицей, головний предсідатель; **Михайло Угорчак**, головний містопредсідатель; **Марія Ольшаницька**, головна містопредсідателька; **Роман Слободян**, головний секретар фінансовий; **Іван Каштанюк**, головний секретар рекордовий; **Василь Левчик**, головний касієр; **Семен Ядловський**, менаджер Свободи; **Омелян Рекрут, Онуфрій Шараварко, Григорій Пипюк**, Контрольна Комісія; **Теодор Михальчук, о. Володимир Сполітакевич, др. Михайло Клим, Михайло Петрівський, Василь Гришко, Микола Шевчук, Дмитро Братусь, Степан Матчак, Анна Стадник, Марія Мельник**, Радні.

КОНВЕНЦІЙНА КАМПАНІЯ ЄДНАННЯ НОВИХ ЧЛЕНІВ

ЗГІДНО З УХВАЛОЮ 16-ої КОНВЕНЦІЇ У. Н. СОЮЗА ПРИЙМАЄТЬСЯ НОВИХ ЧЛЕНІВ БЕЗ ВСТУПНОЇ ОПЛАТИ

В КВІТНИ, МАЮ І ЧЕРВНИ 1925 Р.

МАРІЯ ГРІНЧЕНКОВА.

СПОГАДИ ПРО ІВАНА НЕЧУЯ-ЛЕВИЦЬКОГО

(З київської „України").

Про Івана Семеновича Нечуя-Левицького доводилось мені чути де-що від І. Л. Шрага, Б. Грінченка, В. Самійленка. Говорилось про нього завсігди з любовю. Люди, добродушно посміхаючись, розповідали про його відсталість від життя, про його дивацтва. От, скажім, говорить він Шрагови:

— Чи чули, що Карно вбито?

А з того часу, як убито Карно, проминуло вже кілька тижнів, та Іван Семенович тільки тепер прочитав ґазету за той час і йому було це новиною.

Або таке: приходить він до знайомих і вітає з новим роком. Ті дивуються, бо щеж тільки другий чи третій день Різдвяних Свят, а він поясняє, що на дворі година гарна, то він і почав свої новорічні привітання, бо й година може змінитись, та й виходить він тільки вдень і на певний час, то й мусить починати раніше, щоб устигнути більш-менш вчасно поздоровити всіх знайомих. Розповідали, як він боїться застуди і влітку навіть, ідучи проти вітру, розпинає проти себе парасоля, щоб захиститись од вітру; а ідучи на два місяці літом у Стеблів, везе з собою не тільки пальто осіннє, а ще й кожуха та шапку. Чимало розповідали про нього, але завсігди лагідно, любязно.

Одна тільки чернігівська пані, одвідавши зі своїм чоловіком Ів. Семеновича, обурилась на нього й говорила сердито:

— Уявіть собі: почав мені жалітись, що в нього шлунок твердий, а в животі наче діжа сходить.

—Чого ж ти хотіла від нього? Бурсацьке вихованне дає себе знати—пояснив пані її чоловік.

То правда, що Ів. Семенович таки частенько говорив про свій живіт, бо певне він йому таки допікав, але гнівалась на старенького за те мабудь тільки одна та пані.

Я вперше побачила Ів. Семеновича р. 1902-го, як ми переїхали жити в Київ.

Був він маленький, сухенький, чистенький, з позападалими очима, з трошечки ніби випнутим підборіддям, з підстриженою сивою борідкою; говорив і всміхався лагідно. І взагалі був лагідний та ясний. Тоді він жив на Пушкинській, здається ч. 19, у помешканні в Сеґетів. Будиночок, в якому він жив, був у дворі, а за ним ніби левадка з копанкою; стояло на левадці зо два чи зо три вулики, й Іван Семенович був дуже задоволений, що, живучи серед Київа, має перед вікном і ставок, і садок, ще й пасіку. Помешкання в його було невеличке—передпокій та дві маленькі світлички: одна—вітальня з канапою, столом перед нею та фортепяном. На столі перед канапою лежав „Кобзарь" і ще кілька книжок у гарних оправах; на стінах—кілька малюнків, здебільшого краєвиди. У другій світличці стояло вузеньке ліжко, комод з люстром і туалетним приладдям на йому та невеликий стіл до писання. На вікні лежали писанки.

—То писав ще мій покійний дід, нехай царствує, а бачите, й досі цілі,—пояснив Ів. Семенович.

У світличках було чистенько й затишненько, й сам він був такий чистенький, привітненький. Мущин приймав часом у сірому халаті. Жінок у сурдуті. Жакетів не носив. Розмовляв залюбки й розмовляти з ним було приємно. Говорив він здебільшого про давнійші часи, про давнійших людий. Говорив цікаво, образно. Слухаєш було його, і проходять перед тобою цікаві картини минулого: і духовна академія тих часів, коли Ів. Семенович ще в ній учився, і життя Ів. Семеновича в сімї, і старосвітські батюшки та матушки на Київщині, бо він [illegible]

й навіть бував „душею товариства", бо добре танцював і співав. Вітали „кавалерів", а надто академістів, дуже добре, а найбільше там, де були дочки на відданню. Та Ів. Семенович нікого собі не вподобав.

—Не знайшов собі до смаку, казав він.—Я, бачите, вдався собі естет і кмітливий. То зараз і прикмічу в панні щось неестетичне, і вже вона не моя.

Оповідав він і про панів та панків і про Жидів, бо всіх їх бачив він на Київщині, одвідуючи родичів. Цікаві були й оповідання про вчителюванне в Кишиневі, про київських Українців старших, яких добре знав, бо здавна жив у Київі. Повчителювавши 25 років, він покинув учителюванне через поганий стан здоровля й оселився в Київі, та й жив, маючи на рік 600 карбованців пенсії. Більше в нього ніяких грошей не було, бо за українські писання тоді ніхто не платив.

У ті давнійші часи він жив дуже пунктуально: вставав і лягав у визначену годину, та й у всьому слухався годинника. Ів тільки вдома у призначені години й ніколи ніде не хотів випити навіть чаю чи кави, бо то було не в призначену годину й не таке, до якого він звик, а значить могло йому пошкодити.

—o—

У годину, призначену на прохідку, заходив він часом до нас поговорити про Словник, що саме тоді складав Грінченко, приносив слова до Словника.

Ми завсігди силкувалися зводити розмову на давнійші часи або на його писання та на його героїв, бо він говорив про них, як про живих людей. Тоді нам було дуже приємно з Ів. Семеновичем, бо він так гарно розповідав. Але, крий Боже, як він кидав старовину й починав говорити про нове й зараз же починав „страшну" розмову. Цим новим були — „13 правописних та діялектольоґічних форм", з якими воював або за якими обстоював Іван Семенович. Не памятаю тепер їх усіх.

Пригадую тільки, що велику ненависть він мав до „ї" та до апострофа (він писав „сімя", а не „сім'я"). Так саме люто ненавидів він „й" на кінці в прикметниках у місцевім відмінку й стращенно обстоював за тим, що треба писати — „на зелені траві", „у сиві шапці", запевняючи, що так говорить якась там величезна частина України, бо він же богато год ходить до св. Варвари (Михайлівський монастир) і там розмовляє з прочанками, опріч того розмовляє з двірниками та з бабами, що носять молоко і впевнився, що...

І коли доходило до прочанок та до двірників, то це вже було просто нещастя: Іван Семенович страшно гнівався й не говорив, а викрикував свої впевнення.

Ці нещасливі форми кілька років мучили Ів. Семеновича і його, такого доброго й чемного, часом доводили до лютости, до грубости.

Одного разу, напр., зустрівши когось з Українців, він сказав:

— Чи ви чули, що Єфремов сказився?

Виявилось, що видавництво „Вік", на чолі котрого був С. Єфремов, надрукувало якусь книжку, в якій Ів. Семенович побачив якісь нелюбі йому „форми", і ото так висловив своє обурение проти Єфремова.

Коли видавництво „Вік" видало оповідане „Рибалка Панас Круть", і Іван Семенович побачив у книжці оті ж таки нелюбі йому „форми", то сказав, що забороняє книжку продавати; а як його спитано: — що ж у такім разі з книжкою [illegible] — то

— Треба спалити!

Звісно, книжки ніхто не палив, і вона собі продавалась у книгарнях, не вважаючи на те, що була зачумлена „формами", а Іван Семенович гнівався.

Як заведено було у Київі т-во „Просвіта", Іван Семенович спершу не хотів записуватись туди членом, не схотів і своїх книжок до видання давати.

— Подивлюсь, як вони друкуватимуть.

Твори свої він одписав „Благодійному Товариству", але з тою неодмінною умовою, щоб його твори друкувались його правописом; а коли б зламали цю його волю, то спадкоємці втрачають право власности на його писання.

Ті нещасливі „форми" були єдиним, що завсігди доброго, лагідного Івана Семеновича могло вивести з рівноваги, розлютувати, зробити неприємним.

—o—

Прийшовши до нас у перше, Іван Семенович побачив велике погруддя на шафі й спитав:

— А то ж хто?...

— Невже ви не пізнали?

— Ні, не пізнав. Може тим, що не добачаю, а він високо стоїть.

— Та то ж ви Іване Семеновичу.

— Не може бути.

Погруддя знято з шафи й поставлено перед його. Він уважно оглянув його.

— А справді я. Де ж ви його взяли? Їх було всього два: одно у Львові, а друге в Кишеневі у знайомих.

Він нам розповів, коли зроблено було погруддя, а йому розповіли, як воно опинилось у нас.

Після того, як у Львові було надруковано „Повісти" Нечуя-Левицького, Галичане схотіли поставити його погруддя в якійсь установі, здається в Науковім Т-ві. Прислали в Кишенев майстра, й той заходився біля Івана Семеновича.

— Мало не пропав я тоді! — жалівся Іван Семенович. — Казав, що не заліплюватиме суспіль, а пропустить дірочки, щоб я міг дихати. А прийшлося — не дихну! Ні дихати, ні кричати — нічого не можна. Оце ж уже мені капут. Задавить Галичанин! Коли ні, не задавив — пустив ще на світі пожити.

Погруддів було зроблено два: одне для Галичини, а друге знайомі замовили. А Іван Семенович і не подумав про те, щоб замовити собі. Потім знайомі ті переїхали в Чернигів і погруддя перевезли туди. Потім вони померли, а погруддя опинилось на чернигівськім базарі. Там його купили за два злоти дві „земські" панночки й подарували В. Самійленкові, що тоді теж працював у чернигівськім земстві. У Самійленка погруддя стояло кілька років. Але як зявилась у нього дочка й дожила до такого віку, що могла вже держати мітлу в руках, то неодмінно хотіла мітлою стягти погруддя з шафи. Тоді йому накинули на шию мотузок і примоцували до цвяху. Але дівчина таки досягала до нього мітлою. Тоді його подаровано нам, і ми привезли його в Київ. Мабудь тепер уже той бюст таки загинув, бо виїздючи закордон у році 1909, ми його віддали київській „Просвіті". Коли зліквідовано „Просвіту", погруддя чогось опинилось у т-ві „Бережливость" та мабудь і загинуло вкупі з т-вом.

Не пізнав себе Іван Семенович і на одному портреті. Переглядаючи альбом і побачивши той свій портрет, він спитав:

— А це ж хто такий молоденький?

— Та ви ж, Іване Семеновичу!

— Невже я? А справді: очі зовсім такі, як у моєї тітки. Може і я. Та коли ж це я знимався? Сюртучок (сурдутик) у мене такий був і галстучок (краватка), тільки наче тоді, як носили такі сюртучки, то не

модні вони були. А може якось я й надів немодний.

На жаль, не можна було встановити, де саме й коли фотографувався Іван Семенович, бо той портрет був репродукція. Володимир Александров колись перефотографував у кількох примірниках щось із 20 портретів письменників українських і в нього знайомі могли ті портрети добути, звернувши йому видатки. Таким чином і в нашім альбомі опинився давній портрет Ів. Семеновича, про який він і сам забув.

—o—

Ще р. 1893 святковано було 25-літній ювилей Ів. Семеновича, святковано, як звичайно в ті часи, нишком, серед невеликого числа делеґатів, що попривозили адреси. Останньою прочитано було адресу від кількох дівчаток з Чернігова, які дякували любому дідусеви за його працю. Чернігівський делеґат оповідав, що ця адреса дуже сподобалась ювилятови; вислухавши її, він сказав, що йому дуже-дуже велику втіху зробили дівчатка й що тепер він вже піде додому.

Почали його спиняти, бо свято ще не скінчилось, проґраму ще не виконано, але він не вважав ні на які резони.

— Піду, бо вже мені спати час. Давайте адреси! А чернігівських дівчаток адреса тут?

І не зіставсь, пішов, лишивши делеґатів кінчати ювилейну проґраму без ювилята.

Року 1904 яквилась змога відсвяткувати 35-літній ювилей Івана Семеновича прилюдно. Перша половина свята відбулась у помешканні „Літературно-Артистичного Т-ва" на Хрещатику. Все йшло дуже добре. Було багато людий, читали багато адрес, а листи й телеґрами залишились непрочитаними, бо вже не було на те часу. Ів. Семенович сказав немудру, але гарну промову. Тоді молодь ухопила його з кріслом, на якому він сидів, і почала носити по салі.

Цікава це була картина, як щасливе й без краю ласкаве облича Ів. Семеновича плівало вгорі над людьми, а на нього дивились теж щасливі й ласкаві в той час обличча.

Увечері громадянство шанувало ювилята вечерею в „Континенталі". Теж було багато людий, багато говорено було промов. Іван Семенович щасливий сидів за столом і слухав. Ів він дуже мало, тільки „для годиться", бо невчасна і незвичайна їжа могла йому пошкодити.

Вечірка ще далеко не скінчилась, ще кілька промовців не сказало своїх промов, коли це Ів. Семенович глянув на годинника, вийшов із-за столу й почав прощатись. Почали його прохати зостатись — де там! і слухати не хоче:

— Десята година, я мушу лягати спати. Дуже дякую всім за все, але зостатись ніяк не можу: мушу лягати спати.

І таки пішов. Коли це серед салі спиняє його Немоловський, хапає за руку й починає щось казати: він же приготував промову й таки хотів сказати її ювилятови. Ювилят спинився був і навіть спитав любязно, що Немоловський хоче йому сказати, але почувши, що той почав промову, вихопив руку й сказав вже не любязно, а сердито:

— Пустіть мене! Я втомився і спати мені час. Я заслабну, коли довше тут сидітиму.

І пішов. Так і цього разу довелось ювилейну проґраму доводити до краю без ювилята.

Тижнів через два я пішла до Ів. Семеновича подивитись на адреси, бо казали, що де-які з них виконано по-мистецькому. Іван Семенович залюбки показував їх, поясняв малюнки, деякі адреси писано було давнім письмом 17 і 18 віку. Іван Семенович з великою втіхою роздивлявся і на малюнки і на давнім письмом писані літери; показував мені прикмети письма кожного віку. Знати було, що [illegible]

на адреси й добре знає їх позверховний вигляд. Тут же серед адрес лежав портфелик. Іван Семенович сказав, що туди голова „Літературно-Артистичного Т-ва" поскладав усі нечитані листи й телеграми. Було їх багато, може з сотню. Але Ів. Сем. до того часу ще не спромігся їх прочитати, не поцікавився навіть подивитись відкіля й від кого вони. Бо зміст їх він більш-менш знав, а їх позверховний вигляд не міг його зацікавити. І от вже два тижні що-дня (сам це казав) роздивлявся на артистично виконані прикраси на адресах, на письмо стародавнє, й не цікавився словами, з якими люде вдалися до нього. Коли я обережненько натякнула про це, то він сказав, що попрочитує все, але не посішається, бо й так знає, що там написано: бо так же заведено, що ювилята хвалять та дякують йому та бажають довгого віку, а з ганьбою та з докорами ніхто не поткнеться, бо то не личить.

— Я ж подякував усім тоді ще, на ювилеї. А потроху все попрочитую.

Та я, грішна, думаю, що портфелик так і лишився неpушений.

(Конець буде).

ПРИГАДКА.

—o—

Нарада Українок з Ню Йорку й околиці у справі участи Українок в жіночому міжнародньому конґресі у Вашінґтоні буде в пятницю, 1-ого с. м., о 8-ій годині вечір, в домівці Демократичного Клюбу при 59 Ст. Маркс Плейс (8-ма улиця).

Проситься всіх Українок з Ню Йорку й околиці прибути громадно на сі збори.

ДО УКРАЇНОК В АМЕРИЦІ.

—o—

Проситься всі свідомі українські патріотки, що одержали особисті листи, і що їх не одержали, поспішити з жертвами на кошти української репрезентації на жіночому міжнародньому конґресі у Вашінґтоні.

Жертви посилати на адресу секретарки Конґресового Комітету:

Helen D. Lototsky
c./o. Trust Co. of New Jersey
Bergen and Sip Aves.,
Jersey City, N. J.

Звертається увагу, що Конґресовий Комітет мусить віддати гроші, які позичив а покрити зворот можна лише із жертв бо жадне з жіночих товариств не має на се запасних гроший.

Виказ жертв буде далі оголошений в українських часописях.

Конґресовий Комітет.

ПОКЛИК

Ми Українці з села Плебанівки, повіт Теребовля, звертаємося до Вас з просьбою Догогі Браття і Сестри, котрі переживаєте далеко за морем з села Плебанівки, як також до всіх Орґанізацій і Товариств Америки і Канади, зі слезами просимо Вас о милостиню на будову власного дому Читальні Просвіти. Завдяки бувшому через кілька літ предсідателеви Авґустинови Стахів, котрий вже був довів до гарної цілі, заснував аматорський кружок, котрий відогравав представлення на ту ціль, ми вже були близько цілі будовання власного дому і вже був навезений камінь. Та світова війна зруйнувала нас матеріяльно і забрали камінь, котрий ми вже були навезли, лишився лишень пляц, на котрім заміряємо будувати власний дім Читальні Просвіти. Просимо вас дорогі браття і сестри всіх Орґанізацій і Товариств Америки і Канади, кому лежить на серци доля України нехай незабуває за той нарід, котрий добивается будови своєї святині. Просимо будьте ласкаві поспішити зі своїми хоть найменьшими датками на ту ціль, котра може звеличати наш український нарід і нашу святиню. Просимо зі слезами, не забувайте за нас, а за найменьші датки згори сердечно дякуємо. До збірки уповажнюємо бувшого предсідателя Авґустина Стахів, c/o Standard Inter. Agency, 30 E. 7th St., New York City.

ЗА ВИДІЛ:
Стахів Іван, предс.; **Козак Йосиф**, кас.

КОГО ДНЕСЬ НАМОВИТЕ ОБЕЗПЕЧИТИСЯ В У. Н. СОЮЗІ, ТОЙ ВАМ ЗА ЦЕ ВДЯЧНИЙ БУДЕ

ПРОТОКОЛ

XVI. Головної Конвенції У. Н. Союза почавшоїся дня 6. квітня 1925 в Рочестер, Н. Й.

Звіт гол. фінансового секретаря п. Р. Слободяна як слідує: (Продовження) (10)

БІЛЯНС—СТАН ЧИННИЙ І СТАН ДОВЖНИЙ ВІД 1-го СІЧНЯ 1915 Р. ДО 31. ГРУДНЯ 1924 Р.

		Готівка	Фонд посмерт.	Фонд адміністр.	Фонд резервовий	Фонд запомог.	Фонд народний	Фонд сирітський	Моргечі	Бонди	Реальність	Друкарня	Фонд конвенц.	Разом
З кінцем 1914 остало	Стан чинний	184.352.46							32.177.00		19.500.00	25.700.00		261.729.46
	Стан довжний			49.843.72	101.406.23	12.481.03	35.820.46	62.178.02						261.729.46
З кінцем 1915 остало	Стан чинний	142.494.83							46.900.00	49.515.00	19.500.00	25.100.00		283.509.83
	Стан довжний		51.603.97	39.719.61	115.511.21	8.742.50	8.776.74	59.155.80						283.509.83
З кінцем 1916 остало	Стан чинний	189.923.55							63.125.00	49.515.00	19.500.00	23.850.00		345.913.55
	Стан довжний		115.147.58	31.587.23	117.630.52	9.341.34	7.537.26	64.669.62						345.913.55
З кінцем 1917 остало	Стан чинний	87.215.56							70.150.00	232.147.00	19.500.00	23.000.00		432.012.56
	Стан довжний		193.343.35	29.443.25	119.214.66	9.445.65	6.253.61	74.312.04						432.012.56
З кінцем 1918 остало	Стан чинний	68.549.02							64.500.00	237.647.00	19.500.00	26.000.00		416.196.02
	Стан довжний		161.218.69	27.872.04	118.412.57	8.185.52	5.481.52	90.689.06					4.336.62	416.196.02
З кінцем 1919 остало	Стан чинний	188.824.59							52.885.00	237.647.00	19.500.00	21.000.00		519.856.59
	Стан довжний		236.575.67	29.945.82	131.651.25	10.449.81	5.868.11	94.000.45					11.865.48	519.856.59
З кінцем 1920 остало	Стан чинний	260.700.98							45.470.00	237.647.00	19.500.00	23.000.00		586.317.98
	Стан довжний		303.919.84	24.306.74	144.609.36	9.794.03	1.770.55	100.120.43					1.797.03	586.317.98
З кінцем 1921 остало	Стан чинний	199.929.86							61.770.00	396.001.63	19.500.00	29.000.00		706.201.49
	Стан довжний		395.092.01	26.734.69	157.529.06	12.246.54	209.41	109.416.76					4.973.02	706.201.49
З кінцем 1922 остало	Стан чинний	119.485.97							194.895.55	460.084.83	19.500.00	34.000.00		827.966.35
	Стан довжний		478.285.45	25.884.08	171.377.38	19.493.67	59.41	120.602.11					12.264.25	827.966.35
З кінцем 1923 остало	Стан чинний	178.342.33							295.220.00	463.416.48	19.500.00	27.500.00		983.978.81
	Стан довжний		572.085.22	27.136.62	187.664.25	29.004.44	59.41	149.014.43					19.014.44	983.978.81
З кінцем 1924 остало	Стан чинний	203.336.16							467.955.00	452.416.48	19.500.00	21.000.00		1,164.207.64
	Стан довжний		704.713.75	30.259.00	205.684.78	38.457.55		157.321.86					27.770.70	1,164.207.64

Повисша табеля це історія кождого фонду від часу реформи аж по конець грудня 1924 р., як рівнож і всіх фондів разом. Як зростав маєток, можна дуже легко переконатись відниаючи загальну суму поодинокого року.

Повисша Табеля і Зіставленне Білянсу се вислід 30-літньої праці нашої еміграції в Америці, під оглядом фінансовим. Ми бачимо як збільшався маєток організації з року на рік через послідніх десять літ. Рік 1918 запишесь як катастрофальний ізза інфлюензи, що потягнув за собою весь дохід 1918 та частину доходів з року 1919. В році 1920. приріст маєтку зменьшився ізза коштів конвенції, які виносили $21.847.22.

В роках 1921—1924. призбирався фонд конвенційний в сумі $27.770.70, яка то сума обниэться у маєтку організації в році 1925, з виплатою коштів 16. гол. конвенції. . . . .

Повисші табелі засіяні дрібненькими цифрами. Се зорана та засіяна ріля. Корчували та вирівнювали яруги ті перші піоніри, котрі як вміли так і працювали і много вже із них в могилах, спочиває по праці. Їх працю продовжували і удосконалювали ті, котрі прийшли по них, придержуючись заповіту: **будувати а не руйнувати.** Понад два міліони виплачених запомог і понад один міліон долярів маєтку сьогодня се вислід праці трийцяти літ. Стоїмо в зарані весни нашої організації; переживаємо хвилю народнього відродження і віримо, що ось зближається хвиля, коли то під стягом У. Н. Союза згуртуються всі красші сили, і ті незрячі брати наші, котрі до нині витирають чужі і часто ворожі нашій нації організації.

Зіставленне білянсу майна У. Н. Союза.

	Разом всі фонди	Фонд сирітський під опікою У. Н. С.	Власність У. Н. С.	Загальні замкнення з кінцем року
З кінцем 31. грудня 1914 остало	261,729.46	62,178.02	199,551.44	261,729.46
в році 1915. прибуло	21,780.37		21,780.37	283,509.83
„ 1916. „	62,403.72	2,491.60	59,912.12	345,913.55
„ 1917 „	86,099.01	9,642.42	76,456.59	432.012.56
„ 1918. зістав недобір задля інфлюенци				416,196.02
„ 1919. прибуло	87,844.03	19,688.41	68,155.62	519,856.59
„ 1920. „	66,461.39	6,119.98	60,341.41	586.317.98
„ 1921. „	119,883.51	9,296.33	110,587.18	706,201.49
„ 1922. „	121,764.86	11,185,35	110,579.51	827,966.35
„ 1923. „	156,012.46	28,412.32	127,600.14	983,978,81
„ 1924. „	180,228.83	8,307.43	171,921.40	1,164,207.64
З кінцем 31. грудня 1924 остає	1,164,207.64	157,321.86	1,006,885.78	1,164,207.64

ФІНАНСОВИЙ ЗВІТ МОЛОДЕЧОГО ДЕПАРТАМЕНТУ У. Н. СОЮЗА
за час від 1-го липня 1921 до 31-го грудня 1924.

ПРИХІД.

		Фонд посмертний	Фонд адміністр.	Разом
З місячних вкладок (6 місяців)	1921	4.520.10	2.260.05	6.780.15
„ „	1922	9.841.30	4.910.68	14.751.98
„ „	1923	12.033.35	6.016.15	18.049.50
„ „	1924	15.241.05	7.620.53	22.861.58
Разом від членів		41.635.80	20.807.41	62.443.21
Процент з банків	1921	24.30		24.30
„ „	1922	125.05	12.82	137.87
„ „	1923	323.39	80.90	404.29
„ „	1924	783.47	70.82	854.29
З відділів (відзнаки і книжки)	1921		126.74	126.74
„	1922		355.83	355.83
„	1923		134.77	134.77
„	1924		134.95	134.95
Разом до перенесення	1921—1924	42.892.01	21.724.24	64.616.25

РОЗХІД ЗА ЧАС ВІД 1-го ЛИПНЯ 1921 до 31. ГРУДНЯ 1924.

		Фонд посмертний	Фонд адміністр.	Разом
З перенесення		42.892.01	21.724.24	64.616.25
Посмертні запомоги (6 місяців)	1921	335.00		335.00
„ „	1922	1.890.00		1.890.00
„ „	1923	3.588.00		3.588.00
„ „	1924	3.702.00		3.702.00
Разом		9.515.00		9.515.00
Платня робітника (3 роки і 6 місяців)			5.250.00	5.250.00
Свобода за друки			2.830.80	2.830.80
Прибори для членів			861.80	861.80
Справи правні, оцінки грамот і ин.			610.75	610.75
Видатки канцелярійні			599.33	599.33
Прибори до офісу			65.25	65.25
Оправа книг			26.30	26.30
Разом розхід		9.515.00	10.244.23	19.759.23
Прихід за 3 роки і 6 місяців		33.377.01	11.480.01	44.857.02

БІЛЯНС.

Стан чинний		Стан довжний	
Готівка	$26.857.02	Фонд посмертний	$33.377.01
Моргечі	18.000.00	„ адміністраційний	11.480.01
Разом	$44.857.02	Разом	$44.857.02
Процент від моргечів (accrued)			456.00
Процент з банків (accrued)			420.46
Загальний маєток з кінцем 31-го грудня 1924 року			$45.733.48

ВИКАЗ СМЕРТНОСТИ ДІТИЙ МОЛОДЕЧОГО ДЕПАРТАМЕНТУ ЗА ЧАС ТРЕХ ЛІТ І ШІСТЬ МІСЯЦІВ.

Вік	Дітий	Сума	Вік	Дітий	Сума
2	10	173.00	11	6	1.465.00
3	13	285.00	12	2	559.00
4	8	192.00	13	1	346.00
5	9	293.00	14	1	346.00
6	11	831.00	15	—	—
7	9	906.00	16	—	—
8	9	1.113.00	17	2	800.00
9	7	906.00	18	1	400.00
10	5	900.00		94	9.515.00

ЗІСТАВЛЕННЄ.

	Дітий	На суму обезпечення
За час шість місяців 1921 р.	8	335.00
В році 1922 виплачено	32	2,250.00
В році 1923 виплачено	26	3.228.00
В році 1924 виплачено	28	3,702.00
Разом	94	9.515.00

СПРАВОЗДАННЄ МОЛОДЕЧОГО СОЮЗА ЗА ЧАС 9 МІС І ДО КІНЦЯ 1924.

Прихід за 9 місяців (1. вересня 1920 до 30. червня 1921)	10.211.81
РОЗХІД.	
Посмертні запомоги за 9 місяців	2.100.00
Головний акціонер за реформу	1.250.00
Платня робітника	1.075.00
Свобода за друки	158.75
Подорожі і дієта головного опікуна	131.50
Видатки адміністраційні	84.45
Позичка Ред. Комітетови на книгарню і друкарню та видавництва	5.000.00
Разом	9.799.70
Готівки з кінцем 30. вересня 1920 р. стало	16.473.55
Прихід за 9 місяців	10.211.81
Разом	26.685.36
Розхід за той сам час	9.799.70
Готівка з кінцем 30. червня 1921 р. остала	16.885.66
Процент за час від 1. липня 1921 до 31. грудня 1924	1.700.76
Зворот позички книгарні і друкарні	3.000.00
Разом	21.586.42
Доплачено посмертних запомог	3.887.00
Допомога Рідному Краєви	3.000.00
Готівка з кінцем 31. грудня 1924. остає	14.699.42
З білянсу Молодечого Департаменту	44.857.02
Загальний маєток Молодечого Департаменту	**$59.556.44**

ОЦІНКА МОЛОДЕЧОГО ДЕПАРТАМЕНТУ УКР. НАР. СОЮЗА.

У відповідь на питання 5 і 7 щодо обтяження молодечих цертифікатів збираючися місячний податок $0.25, без огляду на вік. З уваги на обмеження суми асекурації, дозволеної законом, обтяженне ріжниться від ?12% у віці 2. 2 років до 25% у віці 18 літ. Воно таке саме для всіх літ.

ВИКАЗ ОЦІНКИ

Актива признана на оплати з приводу смертних страт	$39,186.82	Пасива—піврічна резерва	$9,719.05
Разом	$39,186.82	Разом	$9,719.05

Відношенне актив до пасив 403%. 31. грудня 1924 — 403%; 31. грудня 1923 — 364%; 31. грудня 1922 — 366%

Повисша оцінка вказує, що на основі Мірильної Промислової Табелі Смертности (Нюйорська Метода) з відсотком три і пів проценту річно, будучі вкладки товариства на основі прибутків, які тепер збирається, разом з активами, які тепер інвестовано, вистарчають на покриттє всіх цертифікатів, коли вони доспівають на основі своїх умов з ріжницею для забезпечення в сумі $29,467.77 (або 303%) повисше і понад статутове мірило.

ВИКАЗ ПОМЕРШИХ ДІТИЙ МОЛ. ДЕПАРТАМЕНТУ за час від 1. липня 1921. до 31. грудня 1924.

Відділ	Число членів	Вплатили до посмертного фонду	Виплачено по посмерт. запомог	Відділ	Число членів	Вплатили до посмертного фонду	Виплачено по посмерт. запомог	Відділ	Число членів	Вплатили до посмертного фонду	Виплачено по посмерт. запомог
2.	1	$5.70	$400.00	112.	1	3.35	22.00	258.	1	3.75	160.00
5.	3	6.30	264.00	121.	4	5.85	291.00	259.	1	2.10	112.00
7.	2	7.65	386.00	128.	2	5.25	186.00	270.	1	6.00	38.00
18.	1	2.10	26.00	136.	1	1.05	93.00	274.	1	90	16.00
28.	2	2.25	51.00	149.	1	75	11.00	275.	1	1.20	22.00
44.	1	2.70	160.00	155.	2	2.55	38.00	276.	4	7.95	306.00
59.	1	45	16.00	159.	1	90	13.00	278.	1	5.40	133.00
62.	2	8.55	140.00	164.	1	1.50	22.00	288.	3	3.75	157.00
70.	2	9.15	438.00	168.	1	90	11.00	300.	4	14.85	613.00
81.	2	4.35	115.00	179.	1	1.20	38.00	301.	2	8.25	226.00
87.	1	1.65	26.00	182.	1	1.50	38.00	324.	1	2.40	26.00
90.	1	3.15	112.00	206.	1	1.50	112.00	339.	1	60	80.00
91.	2	5.25	746.00	217.	2	8.55	346.00	342.	2	6.90	312.00
94.	1	45	11.00	218.	3	10.80	329.00	363.	1	6.00	112.00
96.	2	4.20	149.00	220.	2	8.10	125.00	369.	1	1.35	112.00
98.	1	1.80	32.00	223.	1	6.00	112.00	370.	1	1.65	22.00
99.	1	1.65	112.00	230.	2	4.20	226.00	371.	1	5.70	346.00
102.	2	3.15	173.00	237.	2	9.15	386.00	388.	1	1.35	22.00
104.	1	1.50	26.00	239.	1	5.40	200.00	399.	1	5.10	253.00
105.	1	3.00	200.00	243.	3	5.10	136.00	Разом	94	$246.45	$9,515.00
108.	1	3.90	112.00	250.	1	75	13.00				

Повисший виказ е зладжений стисло після табельки 1, яка зістала принята з реформою Молодечого Департаменту. За час трех літ і 6 місяців виплачено посмертних запомог на [illegible] . . . тили до посмертного фонду суму $246.45. Ріжниця в сумі $9.268.55 зістала заплачена із вкладок тих членів, що жиють і жити будуть платячи до Мол. Деп. аж до переходу до до- [illegible]

На закінченне хочу подати свої уваги щодо самого діловодства фінансового департаменту. Коли то на послідній головній конвенції поставлено мене в кандидати фінансового секретаря, а бувши в офісі У. Н. С. через пять місяців в рекордовім департаменті, знав що ся позиція понад мої сили. Діставши однак запевнення від тодішнього гол. фін секретаря, а теперішнього предсідателя, п. С. Ядловського, що у всяких дуже важних справах мені поможе, я кандидатуру приняв. На отсім місці хочу прилюдно признати і подякувати п. С. Ядловському, що в дійсности мені дуже богато помагав в початках та у вирішенням всяких ванжійших справ.

Кром понад 360 відділів в У. Н. С. прийшлось мені перебрати таксамо фінанс. діловодство Мол. Департаменту, який нині числить понад 260 відділів. Запровадилось відповідні книги і системи і тільки завдяки вправі, якої набрався з літами, та працюючи аж до утоми нераз вечерами і неділями, вдалось мені дотягнути до сього часу. Державна Контроля, яка контролювала всі книги, через цілий місяць, переглядала всі інвестиції як в моргечах так і в бондах, і не могла зрозуміти, як може трох робітників обробити таку велику тепер міліонову інституцію.

Можнаби много сказати про поодинокі фонди в організації і розвій, однак про се можна буде розвести в самій дискусії. Конечним є збільшити фонд адміністраційний або виручити той фонд від виплат, щоби можна в такий спосіб його відповідно збудувати. Сім центів на фонд адміністраційний від члена вистарчало в році 1914., коли то папір і всякі праці були о половину танші. Конечним є видати новий статут, котрий буде коштувати до $3,000.00, відповідні книги, які вже на вичерпанню. Брак фонду народнього ставить нашу організацію у прикру позицію супроти степендий та допомог рідним братам в боротьбі о красші права і волю. За послідніх чотири роки вдалось тільки частинно фонд запомоговий збудувати, а се одинокий фонд, від котрого можнаби сподіватись полекші на старі літа для наших членів. Хочу признати на отсім місци, що много відділів уважали той фонд яко фонд калік і невилічимо хорих, однак знайшлись і відділи, які хотіли зробити собі касу хорих із того фонду та вже по двох, трох місяцях недуги члена замісць виплачувати запомогу з каси відділової, куди член платить 50 цнт. на місяць, старались такого члена віддавати в опіку У. Н. С., де то член платить 10 цнт. на місяць.

Великим тягарем для організації були ті відділи, які ніколи не могли прислати своїх рахунків та звітів до 26-ого кождого місяця, а присилати нераз аж по першім слідуючого місяця. Се відбивається некорисно на самій організації, яка яко інституція міліонова мусить бути справна і сповняти всі свої чинности в час або тратити десятки і сотки долярів на процентах через несправність, або через запротестовані чеки місцевих відділів.

Щиро дякую всім спів-товаришам так головним урядникам як теж і місцевим за співпрацю для добра У. Н. Союза, та вірю, що як і на дальше буде віра в свої власні сили, і всі разом будемо будувати, то слідуюча конвенція за такийсамий протяг часу може застати нас коло пятьдесяти тисяч членів і двох міліонів всіх фондів.

Над звітом фінансового секретаря ставили запити і дискусії слідуючі: Стефан Гвіздь, Іван Лапіцький, Василь Ружицький, Теодор Глюз, Теодор Михальчук, Григорій Гргиорчук, Григорій Журав, Вас. Калиновський, Лука Демчук, Тома Пиндус, Еміліян Саварин, Ілія Гузар, Мих. Колодій, Вас. Шуран, Вас. Дуда, Іван Мартинець, Іван Чайківський, К. Ільків, Теодор Малик, Ст. Матчак, Ів. Добрянський, Мих. Негребецький, Й. Ваңлавський, Петро Остапчук, Антін Мазару, Петро Бартків і В. Осухівський.

Точно о год. 12. в полудне предсідатель замкнув засіданнє, а всі учасники конвенції удалися на місце зняття фотографії.

Пополудневе засіданнє.

О годині 2. пополудни предс. конв. п. О. Ревюк отворив засіданнє, а секретарі відчитали спис делегатів.

Просить о слово п-ні Марія Мельник і повідомляє, що відділ 202 бажав би, щоби конвенція вислала 4 делегатів на похорон бл. п. Марії Тарбай, котрий відбудеся дня 10. с. м., то є в пятницю рано в Оборн, Н. Й.

На внесенне К. Ружицького, поперте Д. Капітулом, ухвалено вислати 4 делегатів, котрі зголостяься добровільно. Зголосилися слідуючі: Віктор Осухівський, Марія Мельник, Стефан Явосрький і Йосиф Крупка.

Фінансовий секретар п. Р. Слободян дає відповіди на запити і інтерпеляції над його зівтом кождому інтерпелянтови зокрема.

Головна Контрольна і Шконтруюча Комісія заявляють, що діловондство фін. секр. знайдено в як найліпшім порядку.

Андрій Швець вносить, щоби замкнути дальші дискусії над звітом фінанс. секретаря і уділити йому повне вотум довіря. Внесенне се, поперте Гр. Пирюком, приняот і уділено фінансовому секретареви п. Р. Слободянови повне вотум довіря.

(Дальше буде).

СІЧОВЕ „СВЯЧЕНЕ" В ФИЛАДЕЛФІЇ.

(Допись).

В неділю 26. квітня відбулося в Січовім Домі при Франклин Ст. наше традиційне свячене. Людий не було так богато, як можна було надіятись, але настрій був дуже гарний і добрий. Бодай при кінці, бо на початку замітне було певного рода пригнічення. Причина тому та, що саме розійшлася вістка, що після зарядження єпископа має опустити парохію місцевий, всіми люблений і загально шанований парох о. М. Кінаш. Ряд бесідників висказав з того приводу свій жаль та здивовання. Молода Січовичка п. С. Бура вручила о. Кінашеви прекрасну китицю квітів та заявила від імени присутних, що вони не приймають до відома прощання о. Кінаша, а витають його сими квітами яко свого дальшого пароха та Січового Батька.

П. Лесюк підніс, що той простий нарід, якому о. Кінаш так вірно через 10 літ служив, не допустить до того, щоб він його покинув. Для того простого народа він дальше парохом і буде ним так довго, як довго той нарід його за такого схоче мати і як довго о. Кінаш ним самий схоче бути. Коли о. Кінаш заявив, що він не покидає Филаделфії, а остане тут і віддасться народній праці, настрій серед публики став радісний.

Др. Мишуга вказав, що Филаделфія стає поволи центром українського народнього життя в Америці. Попри загально-народні інституції, які мають тут свій головний осідок, як Провидіння, Ліга Горожан і Ветеранів, Обєднанне, та Перший Округ Січової Організації, повстане тут в дуже короткому часі ще нова економічна інституція, а се український банк. Народні робітники з Филаделфії зачинають діставати щораз частійше загальне признанне. Найкрасшим доказом того се, що на послідній конвенції У. Н. Союза вибрано предсідателем нашої найстаршої і найсильнійшої організації п. Т. Грицея, народнього діяча і бизнесмена з Филаделфії.

П. Грицей подякував присутним за вияву симпатії і заявив, що буде дальше працювати так ревно як і до сього часу для самого Союза і для української справи взагалі. Підніс, що в Филаделфії основався недавно ще Українсько-Литовсько-Білоруський Союз, якого предсідателем є др. Мишуга і який може дуже богато допомогти для пропаганди за визволеннем нашого народу зпід Польщі. Змагання того Союза повинні всі Українці дуже ревно підперти. Відносно місцевих филаделфійських справ п. Грицей заявив, що той нарід, який дає свої центи на народні доми, школи і церкви, мусить також мати свій голос у всіх тих справах. Ми не можемо позволити, щоби інтриганти ловили рибу в каламутній воді і вносили роздор в громаду і церкву. Тому обовязком наших місцевих організацій є тепер зійтися і сказати своє слово. Тут Америка, — „фрі контрі", а не старий край. Тут нарід має і мусить мати голос, а прислухуватись до нього мусить кождий від найнизшого до найвисшого.

П. Стефан Крутий підніс, що ми тут сидимо при ситому столі, а в краю голод. Не можемо і не повинні ми встати від стола, не зложивши жертви на допомогу голодному селу. П. Грицей підпер се внесенне горячими словами.

П. Іван Найда вказав на потребу дальшої науки. Коли в Січи були свари і роздори, то люди горнулися, а коли зачались відчити, поучаючі вечері і т. п., то тяжко нарід стягнути. Найблизшим завданнем Січи повинно бути, щоб постаратись о добру бібліотеку для читальні.

Др. Галан говорив про потребу організації на здорових основах, яка мусить бути тою організацією, яка вратує і притягне до себе нашу молодь в Америці.

Товстмастером був п. Евген Якубович, який як звичайно, вивязався зі свого завдання як найкрасше.

П. Титанич яко господар привитав і гостив усіх теж дуже гарно.

Зборка на допомогу голодним у Галичині принесла $32.10. Зложили: по $2: Т. і Ю. Грицей, Ст. Крутий; по $1: Гр. Лесюк, Д. Курко, В. Мочарнюк, В. Коцюбинський, Мих. Рибак, Д. Штогрин, Н. Скрипник, др. Демидчук, В. Титанич, Н. Боднар, др. Мишуга, др. Галан, Мих. Ригулик, Гр. Левицький, о. Кінаш 1.50, Евген Якубович 2, Ом. Кульчицький 2, М. Дармограй $5. Дрібними датками 3.60 дол. Гроші передано до Обєднання. Гість.

ТВОРЕЦЬ ЖИДІВСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ.

Проф. Хаїм Вайцман.

Отворенне жидівського університету в Єрусалимі дає нагоду на хвильку зупинитись на однім видатній особі, що вже від кількох літ стоїть на чолі жидівського сіоністичного руху. Цею особою є проф. др. Хаїм Вайцман, голова комітету „Jewish Agence", заснованого при Союзі Народів для відбудови Палестини.

„Добра слава лежить, лиха слава біжить", — каже приповідка. На Жидах це справдилось найкраще. Про Жидів лихих, напр. про Троцького, Каменева, Зиновєва, знає цілий світ. А про такого видатного жидівського діяча, як Вайцман мало хто поза жидівською суспільністю й чув. Про нього, однак, варто де-що знати, бо коли на прикладі жидівських большевиків можна побачити, як руйнуються держави й народи, то на прикладі Вайцмана можна побачити, як треба відбудовувати зруйновані держави й підносити занепалі народи.

Вайцман походить з Білоруси. Не діставшись до російського університету, куди Жидів приймано лише в обмеженій кількости, він поїхав до Швайцарії й добув у Женеві степень доктора медицини. Року 1903 його покликано до англійського міста Манчестер на катедру біохемії при тамтешнім університеті.

Ще бувши студентом, він захопився сіоністичним рухом. Він разураз був фанатичним прихильником саме палестинської ідеї й рішучо повставав проти всіх спроб утворити жидівську державу де-інде. Свого часу англійський уряд, як відомо, запропонував сіоністичній централі великі простори землі в східній Америці, в кольонії Уганда, щоб там розселити Жидів-кольністів та оснувати жидівське царство. Але сьомий сіоністичний конгрес одкинув ту пропозицію, й Вайцман був одним із тих, що найбільше причинились до її неуспіху. Резолюція, ухвалена з цього приводу, висловлювала подяку англійському урядови за його пропозицію й разом з тим надію, що доброзичливість Англії ще, може, иншим разом стане жидівству у більшій пригоді.

У дальших роках Вайцман ділив свій час між працею на користь сіоністичного руху та науковою роботою. На полі науки він так визначився, що був удостоєний найвищої в Англії наукової степені; дійсного члена королівської Академії Наук.

Коли спалахнула війна, Вайцмана покликано до Лондону й доручено йому якусь відповідальну працю в міністерстві оборони. Це відкрило йому доступ до багатьох впливових політиків і суспільних провідників. Тут йому придалися й ті знайомости, які він навязав у Манчестері. Видавець дуже впливового „Manchester Guardian", С. П. Скот познайомив його з Ллойд Джорджем та Гербертом Семюслем. Решту вже зробив сам Вайцман.

Що Вайцман не є фаховим політиком, а чистим ученим, це йому багато помогло. Він не старався переконувати світових політиків, що в їх власнім інтересі лежить утворенне жидівського царства в Палестині. Він тільки апелював до їх морального почуття, а що сам Вайцман є людиною глибоко етичною, то його доводи все робили потрібне вражінне. Тому Ллойд Джордж по своїй першій довшій розмові з Вайцманом міг сказати: — Цей чоловік має рацію. Його слова залишаться правдою ще й тоді, коли нас всіх вже на світі не буде.

Зрештою, Ллойд Джорджа не трудно було переконати, коли взяти на увагу, що провідник англійських лібералів читає постійно библію й сам є завзятим уельским націоналістом. Далеко труднійше було переконати лорда Белфура, чоловіка скептичного й несентиментального. Як це вийшло, що й Белфур зробився гарячим прихильником сіонської ідеї, про це розповідає сам Вайцман.

При одній з перших розмов Белфур спитав Вайцмана, чому він так уперто намагається добути як-раз Палестину. „Я постарався зясувати йому свою позицію, — оповідає Вайцман, — і нарешті сказав: „Припустім, що Вам дали б Париж замісць Лондону, чи Ви б на це згодились?" Він замислено звів на мене свої великі, розумні очі й відповів: „Пощо? Ми ж маємо Лондон". На це я: „Пане Белфур, ми мали Єрусалим ще за довго перед тим, як Ви мали Лондон". Тоді він спитав: „Чи багато є таких, що думають, як Ви?" Я сказав, що не знаю, скільки є таких, що думають як я, але що можна було б брукувати вулиці людьми, які те саме відчувають, що й я. На це Белфур мені сказав: Тоді ви — велика сила". Більше я не бачився з Белфуром аж до 1916 року. Коли я знова з ним стрінувся, його першим словом було: „Як тільки гармати на фронті перестануть ревіти, ви дістанете ваш Єрусалим". І Белфур додержав слова.

Як бачимо, Вайцман-сіоніст багато причинився до відбудови жидівської державности в Палестині. У рівній мірі причинився Вайцман-учений до створення жидівського університету в Єрусалимі. І того й другого він осягнув виключно моральною силою своєї особистости.

М. Капустянський

Сим подається до відома всім нашим читачам, що присилаючи до поміщення ріжні оголошення до часописи „Свобода", треба рівночасно враз з оголошеннями присилати і належитість за них. Щоби читачі могли орієнтуватися яка належитість має бути прислана враз з даним оголошеннем, будуть ласкаві за кожде написане в оголошенню одно слово числити 2 цт. коли таке оголошення має 30 або більше слів. За оголошення котрі не мають 30 слів платиться 50 цнт. за раз. Виняток творять лишень відділи У. Н. Союза, котрих оголошення мають бути підписані місцевим урядом відділу. Всі оголошення мають бути присилані до адміністрації „Свободи" 5—6 день перед днем оголошення їх в часописи, так що колиби вимагала сего потреба, був час порозумітися зі сторонами. Сторони котрі не схотять пристосоватися і придержуватися повисших правил, не можуть відтак нарікати на часопись, що непоміщено їм оголошення чи оголошень.

Адм. „Свободи".

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.